

בג"צ 1516/18 - פרידה ורקשטל נ' היועץ המשפטי לממשלה

סדר דין פלילי - אחר

var MareMakom = "בגצ 1516/18 - פרידה ורקשטל נ' היועץ המשפטי לממשלה, תק-על 2018(2), 11777(26/06/2018)";
{p.IDHidden{display:none

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"צ 1516/18

לפני:

כבוד השופט נ' סולברג

כבוד השופט ד' מינץ

כבוד השופט י' אלרון

1. פרידה ורקשטל

2. גדי ורקשטל

העותרים:

נגד

1. היועץ המשפטי לממשלה

2. משטרת ישראל

המשיבים:

עתירה למתן צו על תנאי

עו"ד דניאל מקליס

בשם העותרים:

עו"ד שי כהן

בשם המשיבים:

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. עניינה של העתירה שלפנינו בבקשת העותרים לבטל את החלטת מחלקת עררים בפרקליטת המדינה, אשר דחתה את הערר שהגישו על החלטותיהן של פרקליטות מחוז תל אביב (פלילי) ומשטרת ישראל לסגור את תיקי החקירה שנפתחו בעקבות תלונות שהגישו העותרים נגד עובדי סניף לב דיזנגוף של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: הבנק והנילונים בהתאמה).

השתלשלות העניינים שקדמה להגשת העתירה

2. ברקע לעתירה עומדת מחלוקת רבת שנים בין הבנק לעותרים, אם ובנה, הנוגעת, בין היתר, לחיובה של העותרת בתשלום 1,061,694 ש"ח בצירוף ריבית מכוח חתימתה על כתב ערבות מתמדת לחובותיו של העותר עד לסך של 1,000,000 ש"ח, וכן לחיובו של העותר בתשלום 1,394,933 ש"ח בצירוף ריבית בגין יתרת חובה דביטורית שהצטברה בחשבונותיו.

לטענת העותרים, הנילונים רימו אותם בשעה שהחתימו את העותרת על כתב הערבות, שכן הוסכם בעל פה שהעותרת תחתום על שטר משכון ניירות הערך שלה, שהתנהל בבנק, ולא על כתב ערבות. יתירה מזאת, לטענת העותרים, בנוסח הערבות לא צויין סכום הערבות, והוא הוסף רק לאחר מכן על ידי הנילונים, דבר המהווה לשיטתם זיוף המסמך.

משסירבה העותרת לשלם את חובה, הגיש הבנק תביעה בסדר דין מקוצר לבית המשפט המחוזי בתל אביב ביום 15.2.2001 (ת"א 1278/01), ולצידה תביעה נוספת לחיוב העותר בתשלום חובותיו. ההליך המשפטי עבר תהפוכות רבות, שאינן מעניינה של עתירה זו, ובסופו של דבר, קיבל בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופט ר' שמולביץ) את תביעות הבנק נגד העותרים, ודחה את התביעות שכנגד (ת"א 6123-08-07 בנק לאומי לישראל בע"מ ואח' נ' ורקשטל ואח' (13.7.2017); להלן: ההליך האזרחי). ערעור על פסק הדין תלוי ועומד בבית משפט זה.

3. ביום 31.12.2001 הגישו העותרים תלונה נגד הנילונים למשטרת ישראל, בה טענו כי הללו הביאו במרמה לחתימתה של העותרת על כתב הערבות (פל"א 3565/01). לאחר שנתפסו מסמכים של הבנק ונחקרו עובדיו, החליטה פרקליטות מחוז תל אביב (פלילי) על סגירת תיק החקירה בעילה של "חוסר אשמה".

העותרים הגישו ערר על החלטה זו, אשר נדחה בהחלטה מנומקת על ידי המשנה לפרקליט המדינה ביום 8.7.2003.

מאז ועד לשנת 2008 הגישו העותרים שישה עררים והשגות על החלטה זו, אשר נבחנו הן על ידי משטרת ישראל, הן על ידי מחלקת עררים בפרקליטות המדינה, והן על ידי פרקליט המדינה ומשנהו. בכל המקרים הוחלט לדחות את העררים.

4. משנדחו כל העררים, הגישו העותרים, בשנת 2008, עתירה לבית משפט זה, נגד גורמים במשטרה, פרקליט המדינה, פרקליטת מחוז תל אביב, היועץ המשפטי לממשלה והנילונים, בה טענו כי על המשיבים להורות על פתיחת תיק החקירה מחדש, על מנת שיוגש כתב אישום נגד הנילונים (בג"ץ 1762/08 פרידה ורקשטל נ' ניצב יוחנן דנינו ואח' (4.6.2008); להלן: העתירה הקודמת).

בפסק דינו מיום 4.6.2008 דחה בית המשפט (השופטים, כתוארם אז, א' גרוניס, מ' נאור וא' חיות) את העתירה על הסף עקב שיהוי בהגשתה ובשל היעדר עילה להתערבות בשיקול דעתן של רשויות החוק בניהול החקירה והעמדתם לדין של הנילונים.

5. בשנת 2015 הגיש העותר תלונות נוספות במשטרה נגד הנילונים. בתלונה הראשונה (פל"א 89000/15) טען העותר כי במסגרת ההליך האזרחי הגישו הנילונים תצהירים כוזבים, ושיבשו הליכי משפט. בתלונה השניה (פל"א 485760/15) שב וטען העותר כי הנילונים הונו אותו ואת העותרת בכך שהחתימו אותה על כתב ערבות. העותר ציין בתלונתו כי הגיש תלונה קודמת בעניין כבר בשנת 2001, אך טען כי במסגרת ההליך האזרחי התגלו מסמכים נוספים התומכים, לשיטתו, בטענותיו לפיהן יש להעמיד לדין את הנילונים.

6. ביום 2.6.16 החליט סגן מפקד מפלג חקירות הונאה במחוז תל אביב לסגור את תיק החקירה בתלונה השניה, משום שעיקרה של התלונה מהווה חזרה על הטענות שהעלה העותר בתלונתו משנת 2001, ואין בחומר החדש שהציג העותר כדי לבסס חשד בפלילים נגד הנילונים.

ביום 16.8.16 החליטה פרקליטות מחוז תל אביב (פלילי) לסגור את תיק החקירה בתלונה הראשונה, שכן מכלול נסיבות העניין אינו מצדיק את המשך החקירה. בהחלטה נכתב כי טענותיו של העותר תיבחנה במסגרת ההליך האזרחי (שטרם הסתיים באותה עת), ואם יחליט בית המשפט כי קיים חשד לעדות שקר, שיבוש מהלכי משפט או עבירה אחרת שתיוחס לנילונים, יוכל העותר לחדש את תלונתו.

7. ביום 15.7.2016 הגיש העותר ערר נגד שתי ההחלטות הללו, לפי סעיף 64 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1928.

8. בהחלטה מיום 8.11.2017 הודיעה עו"ד שרון אדרי, ממונה במחלקת עררים בפרקליטות המדינה, כי המשנה לפרקליט המדינה, עו"ד נורית ליטמן, בחנה את הערר ואת החומר הרלוונטי ולא מצאה לנכון לשנות מההחלטות לסגור את התיקים.

באשר לתלונה הראשונה, נומקה ההחלטה בכך שככלל הפורום המתאים לבחינת טענות העותר בדבר עדות שקר או שיבוש מהלכי משפט בהליך אזרחי הוא בית המשפט הדן בהליך. משלא קבע בית המשפט בהליך האזרחי קביעה כלשהיא בפסק דינו ממנה עולה חשד לעבירות שבוצעו על ידי עובדי הבנק, נקבע כי אין מקום לפתוח בחקירה.

באשר לתלונה השניה, נקבע כי מרבית טענותיו של העותר נבחנו כבר במסגרת תלונתו משנת 2001, בהחלטות הקודמות בעררים שהגיש ובעתירה הקודמת, וכי אין בטענות החדשות שהועלו כעת כדי לבסס חשד לפלילים ולהצדיק פתיחה בחקירה.

9. פנייתו של העותר למחלקת עררים בבקשה לעיון חוזר נדחתה אף היא ביום 25.12.2017.

10. נגד החלטות אלו של מחלקת עררים בפרקליטות המדינה מופנית העתירה שלפנינו.

טענות הצדדים

11. בעתירה נטען, כי ההחלטה שלא לפתוח בחקירה נגד הנילונים לוקה בחוסר סבירות קיצוני, שכן הצטברות הראיות שטענו להן העותרים, מצדיקה פתיחה של חקירה מחודשת בעניין פעולות המרמה והזיוף שביצעו הנילונים, על פי הנטען.

בהקשר זה, טענו העותרים כי בחזקתם ראיות, בין היתר, לתשלום לעד שהעיד בהליך האזרחי, להיעלמותם של מסמכים מהבנק, לתנועות רבות בחשבון הבנק שלא תועדו, לביצוע פעולות בלתי חוקיות בחשבונה של העותרת ולטיטות שונות של הסכמים אחרים בין העותרים לבנק.

12. מנגד, טענו המשיבים כי דין העתירה להידחות על הסף בגין אי צירוף הנילונים כמשיבים, על אף שאלו עשויים להיפגע מהסעד המבוקש בעתירה; בגין ניהול הליך מקביל בבית משפט זה בשבתו כבית הדין הגבוה לצדק

ובשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים (בערעור על פסק הדין בהליך האזרחי); ובהיעדר עילה להתערבות בהחלטות רשויות התביעה.

דין והכרעה

13. לאחר שבחנו את העתירה ונספחיה ואת תגובת המשיבים לה, אנו סבורים כי דין העתירה להידחות.

שיקול הדעת המסור לרשויות התביעה בסוגיית העמדה לדין פלילי הוא רחב ביותר. בית משפט זה יתערב בשיקול דעתן של רשויות התביעה בהחלטותיהן הנוגעות לפתיחה בחקירה פלילית והעמדה לדין רק במקרים חריגים ביותר, בהם לוקה ההחלטה בחוסר סבירות קיצוני (בג"ץ 3045/18 אדוארד מושקוביץ נ' מדינת ישראל מחלקת עררים בפרקליטות המדינה (31.5.2018) (להלן: עניין מושקוביץ); וכן ראו העתירה הקודמת, בפסקה (8).

כך במיוחד, מקום בו ההחלטה התקבלה לנוכח הערכת הראיות ומידת הסתברותן להביא להרשעה (ראו, בין היתר: בג"ץ 7323/16 קאזם כיואן נ' היועץ המשפטי לממשלה (4.1.2017) (להלן: עניין כיואן); בג"ץ 6711/16 בני משפחת המנוח מיכאל מנשרוב ז"ל נ' פרקליטות מחוז תל אביב (9.11.2016)).

14. המקרה שלפנינו אינו בא בגדרם של מקרים חריגים אלו.

כמתואר בהרחבה לעיל, עניינם של העותרים נדון בעבר (בקשר עם התלונה הקודמת שהוגשה בשנת 2001) פעמים רבות על ידי המשטרה, פרקליטות מחוז תל אביב ופרקליטות המדינה, תוך השקעת משאבים רבים בחקירה ובבחינת טענות העותרים. נגד ההחלטות שלא להעמיד את הנिलונים לדין ושלא לפתוח את תיק החקירה מחדש הוגשה עתירה לבית משפט זה, אשר נדחתה בין היתר בהיעדר עילה להתערבות בשיקול דעת רשויות התביעה.

המשיבים נדרשו לבחינת העניין בשנית עם הגשת שתי התלונות בשנת 2015, במהלך ניהול ההליך האזרחי ולאחר מתן פסק הדין בו. ההחלטות לסגור את תיק החקירה ולדחות את הערר שהגיש העותר התקבלו לאחר בחינה מחודשת של כלל החומר הקיים בתיק, ובכלל זה חומר הראיות הנוסף שטענו לו העותרים, אותו פירטו

בעתירתם. על אף טענותיהם הרבות של העותרים, לא מצאנו כי עניינם מצדיק את התערבותנו בהחלטות אלו. מובן כי בכך אין כדי ללמד על תוצאת ערעורם של העותרים בהליך האזרחי, אשר יידון בנפרד.

15. זאת ועוד. דין העתירה להידחות גם בשל אי צירופם של כל הנילונים כמשיבים לעתירה. צירופם של הנילונים נדרש כדי ליתן להם הזדמנות לפרוש את התמונה העובדתית המלאה לפני בית המשפט, וכדי לאפשר להם לטעון את טענותיהם בעניין.

אין בידינו לקבל את טענת העותרים, אשר נטענה בתשובתם לתגובת המשיבים, לפיה יש להבחין בין עתירה בה מבוקש סעד של העמדה לדין, לבין עתירה בה מבוקש סעד של פתיחת חקירה פלילית, אשר במסגרתה, לשיטתם, אין הכרח לצרף את הנילונים כמשיבים. ההחלטה על פתיחת חקירה בעניינם כמו גם העמדתם לדין משליכות שתיהן באופן ישיר על הנילונים ועשויה לפגוע בחירותם. משכך, היה על העותרים לצרפם כמשיבים רלוונטיים לעתירה, ודי בכך שלא עשו כן כדי לדחות את העתירה על הסף (ראו: עניין מושקוביץ, בפסקה 4; עניין כיואן, בפסקה 6; בג"ץ 7815/17 נורית הלל נ' שר האוצר - משה כחלון (15.2.2018)).

16. העתירה נדחת אפוא. העותרים יישאו בהוצאות המשיבים בסך של 3,000 ש"ח לכל אחד מהמשיבים.

ניתן היום, י"ג בתמוז התשע"ח (26.6.2018).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט